

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

เทพารักษ์ล้านนา: จากหอพิสูรูปปั้นศาลเจ้าและอนุสาวรีย์
Lanna Thepharak: From Guardian Ghost Hall
towards Shrine Statue and Monument

กฤษณา กันเอยสืบ¹ และ ประทีป พีชทองกลาง²
Kritsana Kanaoisuep¹ and Prateep Puchthonglang²
^{1,2} กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
^{1,2} Department of Social Science and Humanities
^{1,2} คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
^{1,2} Faculty of Business Administration and Liberal Arts
^{1,2} มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่
^{1,2} Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai

ผู้แต่ง: ประสิทธิ์ ลีปรีชา
สำนักพิมพ์: ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (184 หน้า) ปีที่พิมพ์: 2560

บทนำ

หนังสือเรื่อง เทพารักษ์ล้านนา เป็นหนังสือที่เล่าประวัติความเป็นมาของบุคคลสำคัญหรือวีรบุรุษที่กอบกู้บ้านเมืองให้กับภาคเหนือของแต่ละพื้นที่ด้วยแรงศรัทธาทางความเชื่อ จึงได้มีการสร้างศาลเจ้าหรือศาลเทพารักษ์ เช่น ศาลเจ้าพ่อประตูผา เพื่อเป็นสถานที่สักการบูชาของคนที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ในอดีตมีการเซ่นไหว้ทำพิธีกรรมเป็นแบบปิดเฉพาะคนในพื้นที่เท่านั้น ปัจจุบันได้มีการ

เปลี่ยนแปลงพิธีกรรมอย่างยิ่งใหญ่มากขึ้นเป็นพิธีแบบเปิดที่ให้คนนอกได้มีส่วนร่วม เช่นมีการจัดงานเฉลิมฉลองอนุสาวรีย์มีการเล่นดนตรีอย่างครื้นเครง มีการสร้างวัตถุมงคลเพื่อการค้าหารายได้จากความศรัทธาของผู้คนและการเข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรบริหารท้องถิ่นที่พยายามปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมเพื่อหวังผลจากรายได้ที่มาจากความศรัทธา ผลที่ตามมาจากการเปลี่ยนวัฒนธรรม ด้านที่ดีทำให้ผู้ในชุมชนคนสัมผัสและเข้าถึงองค์เทพารักษ์มากขึ้นรวมทั้งเกิดรายได้จากการศรัทธาของคนภายนอก แต่ในทางกลับกันเป็นการลดความศักดิ์สิทธิ์และความสำคัญของพื้นที่และองค์เทพารักษ์ไป เหตุผลที่เลือกหนังสือเล่มนี้ส่วนหนึ่งมีความสนใจที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ของล้านนา ความเป็นมาของการสร้างเมืองต่างๆ วัฒนธรรมประเพณีซึ่งเป็นความภูมิใจที่ได้เกิดเป็นลูกหลานและอาศัยอยู่ในแผ่นดินล้านนา

เนื้อหา

จากผีอารักษ์ที่เคยเป็นนามธรรมในจิตใจของชาวบ้าน โดยการกาลเวลาที่เปลี่ยนจึงได้มีการสร้างสิ่งที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ จึงเกิดการช่วงชิงผลประโยชน์ต่างๆ เกิดขึ้นจากความศรัทธา โดยมีเนื้อหาแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการศึกษางานวิจัย ซึ่งอนุสาวรีย์เป็นสิ่งทีสร้างขึ้นเพื่อระลึกและเชิดชูถึงคุณงามความดีของบุคคลผู้กระทำคุณต่อประเทศชาติ สละทั้งความคิด ชีวิต หรือเพื่อระลึกเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งก็ได้ โดยส่วนใหญ่จะถูกสร้างขึ้นโดยการสนับสนุนจากรัฐ แต่ในกรณีศึกษาขององค์เทพารักษ์ที่สร้างเป็นศาลเจ้าหรืออนุสาวรีย์ของล้านนาส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาการสร้างรูปปั้นและอนุสาวรีย์ของล้านนานั้นมีปัจจัยมาจากอะไร เนื่องจากดินแดนล้านนามีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายแต่ละท้องถิ่นมีประวัติศาสตร์แตกต่างกัน จึงมีการสร้างอนุสาวรีย์จำนวนมากจึงได้เลือกศึกษาเลือกกรณีศึกษา 4 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา และน่าน คือ รูปปั้นศาลเจ้าหลวงคำแดง อนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองห่อ อนุสาวรีย์ขุนหลวงวิลังคะ และ อนุสาวรีย์เจ้าพ่อขอมือเหล็ก สำหรับวิธีการศึกษาจะใช้การสำรวจเอกสาร การค้นคว้าจากหนังสือ บทความ งานวิจัยต่างๆ

การสังเกตการณ์โดยการลงพื้นที่ที่สังเกตการสักการะเทพารักษ์ การทำพิธีกรรมของชาวบ้าน และการสัมภาษณ์จากผู้รู้ในหมู่บ้านนั้นเป็นหลัก จากนั้นนำเนื้อหามาวิเคราะห์เรียบเรียงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 2 กล่าวถึงประวัติของเทพารักษ์ 4 ท่าน ความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆ เริ่มด้วยขุนหลวงวิลังคะ บรรพบุรุษของชาวลัวะที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานในพื้นที่เชิงดอยสุเทพ ภายหลังจากขึ้นครองราชย์ได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นระมิงคนคร จากตำนานขุนหลวงวิลังคะจะเด่นเรื่องความรักที่มีต่อพระนางจามเทวี ที่พยายามพิชิตใจโดยการการทำทุกอย่างที่พระนางจามเทวีสั่ง และออกกลอุบายไว้แต่แพ้ให้กับพระนางจามเทวีทุกทาง ความพ่ายแพ้ต่อความรักของขุนหลวงวิลังคะยังสื่อความหมายในแง่ของความพ่ายแพ้ของชาวลัวะต่อชาวมอญ ที่มีความเหนือกว่าทางด้านหลักกลอุบาย การรบ การทำสงคราม ทำให้ชาวลัวะอยู่ได้อำนาจการปกครองของมอญ ท่านที่ 2 เจ้าหลวงคำแดง แต่ละพื้นที่ก็เรียกชื่อท่านแตกต่างกันออกไปและมีตำนานต่างกันไปบ้างแต่จากทุกตำนานที่กล่าวถึงเจ้าหลวงคำแดงจะเชื่อมโยงถึงเจ้าหลวงเชียงดาว และการสร้างเมืองเชียงใหม่ ซึ่งท่านเป็นโอรสของพญาโจระณีนี ท่านเป็นนักรบที่เก่งกล้าได้ยกทัพไปกับพวกจีนฮ่อเพื่อรักษาชายแดนไว้ได้รับชัยชนะ ระหว่างทางเจ้าพญาคำแดงได้พบกับกวางรูปงามเลยอยากได้จึงไล่ติดตามไปจนถึงเมืองเชียงดาว หรือที่เรียกว่าดอยเชียงดาว และมีถ้ำอยู่ที่ดอยด้วยพอกว้างวิ่งมาถึงหน้าถ้ำก็เฉยโฉมเป็นสตรี ที่มีชื่อว่านางอินเหลา และนางจึงวิ่งเข้าไปในถ้ำพญาคำแดงจึงติดตามไป และหายไปโดยไม่กลับมาอีก บรรดาไพร่พลที่รอจึงยกทัพกลับไปเมืองพะเยา ปัจจุบันได้มีการสร้างรูปปั้นเจ้าหลวงคำแดง หน้าถ้ำหลวงเชียงดาว ตลอดจนแต่ละพื้นที่ก็จะมีการทวงม้าสร้างรูปปั้นตามต้นแบบจากถ้ำหลวงเชียงดาว ท่านที่ 3 เจ้าพ่อขอมือเหล็ก มีตำนานกล่าวถึงท่านแตกต่างกันไป แต่เชื่อมโยงได้ว่าท่านเป็นทหาร เป็นนักรบที่มีความชำนาญในการใช้ดาบคู่ได้กอบกู้นครเขลางค์ไว้จากพม่าที่จะมายึดครอง ได้ต่อสู้กับทหารพม่าจน ดาบหักฆ่าพันทหารพม่าล้มตายเป็นจำนวนมาก จนท่านได้อ่อนกำลังลงและได้เอนกายพิงหน้าผา โดยมือทั้งสองข้างถือดาบที่หักอย่างสง่างาม จึงได้มีการตั้งศาลเจ้าพ่อประตู่มาขึ้นเพื่อเป็นที่สักการะของลูกหลานต่อไป ท่านสุดท้ายเจ้าหลวงเมืองลำ

ท่านเป็นเจ้าของเมืองล้าในอดีตของชาวไทลื้อ ท่านมีความเก่งกล้าสามารถ ไม่ยอมเป็นเมืองขึ้นของใคร มีจีนฮ่อเข้ามาคุกคาม ท่านได้ต่อสู้และจบชีวิตลงในสยามรบ จากนั้นเกิดความบาดหมางทางเชื้อพระวงศ์ชาวไทลื้อจึงแตกแยกกระจัดกระจายกันไป

ตอนที่ 3 กล่าวถึงการเปลี่ยนจากหอผีมาเป็นศาลเจ้าและอนุสาวรีย์ซึ่งมีการออกแบบจากผู้รู้ในหมู่บ้านและช่างฝีมือ ที่สามารถทำนายลักษณะท่าทาง รูปพรรณ สันฐานของบุคคลสำคัญ รวมถึงบุคคลภายนอกที่มาต่อเติมหลังจากการสร้างอนุสาวรีย์เสร็จแล้ว กรณีศึกษาคือ อนุสาวรีย์ขุนหลวงวิลังคะ ศาลเจ้าหลวงคำแดง ศาลเจ้าและอนุสาวรีย์เจ้าพ่อฮ่อมือเหล็ก และอนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองล้า ในการสร้างส่วนใหญ่จะมาจากผู้ที่ทรงม้าหรือขี่ม้า กับผู้นำของแต่ละท้องถิ่นเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญในบริบทของท้องถิ่นนั้น การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นกับกระแสท้องถิ่นนิยมและบริบทของการท่องเที่ยว ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการสร้างอนุสาวรีย์ของท้องถิ่นสิ่งที่สำคัญคือ ต้องการสร้างให้เป็นรูปธรรมเพื่อตอกย้ำความทรงจำทางสังคมที่เป็นประวัติศาสตร์ร่วมกับคนรุ่นใหม่ในชุมชน ลักษณะการสร้างรูปปั้นเทพารักษ์มีสองลักษณะคือ ลักษณะแรก เป็นการทำรูปปั้นนั่งในตัวอาคารกับลักษณะที่สองคือการสร้างเป็นอนุสาวรีย์ในท่ายืนที่มีแท่นรองรับตั้งอยู่ในลานกลางแจ้งซึ่งจะตั้งอยู่บริเวณที่เป็นพื้นที่สาธารณะของชุมชน

ตอนที่ 4 กล่าวถึงการเปลี่ยนหอผีมาเป็นรูปปั้นในศาลเจ้าและอนุสาวรีย์ ผลที่ตามมาคือ พื้นที่เปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่เปิดมากขึ้นจากบริเวณที่ตั้งเทพารักษ์ สถิตอยู่เป็นป่าดงแต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นศาลเจ้าและอนุสาวรีย์ที่มีลานกว้างเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีผู้คนมากราบไหว้สักการะในชีวิตประจำวันและงานสมโภชที่มีกิจกรรมบันเทิงอย่างหลากหลายที่แสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และการสร้างวัดมุงกุศล ที่มุ่งเน้นการเพื่อการท่องเที่ยวและการสร้างรายได้แก่ชุมชน นอกจากนี้รูปปั้นยังเป็นที่พึ่งพาทางใจผู้คนมักจะมาบนบานเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนา นอกจากนี้ผลที่เกิดขึ้นจะทำให้ผู้คนในชุมชนและภาคส่วนต่างๆ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว ยังสร้างความคัดแย้งในแง่ของรายได้ ชื่อเสียง และอำนาจการบริหารให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 5 กล่าวถึงการจัดงานสมโภชเป็นกิจกรรมที่สำคัญในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เดิมเป็นพิธีกรรมบวงสรวง มีกฎเกณฑ์ของชุมชนคือ คนในห้ามออก คนนอกห้ามเข้า ในระหว่างการทำพิธี แต่เดิมการจัดพิธีกรรมเพื่อรำลึกถึงคุณงามความยิ่งใหญ่ขององค์เทพารักษ์เพื่อให้ลูกหลานเกิดความภาคภูมิใจ แต่ปัจจุบันเป็นงานสมโภชโดยมีการเพิ่มพิธีสงฆ์ตามแบบพุทธศาสนา และกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้เป็นจุดสนใจของผู้ที่มาร่วมงาน ซึ่งผู้คนจะรับรู้หรือให้ความสำคัญกับพิธีสงฆ์และงานบันเทิงมากกว่าพิธีบวงสรวงองค์เทพารักษ์ที่มีมาแต่เดิม ผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอกได้เข้ามามีบทบาท และจัดกิจกรรมแทนชุมชน ผู้นำทางพิธีในพื้นที่

ตอนที่ 6 บทสรุปและการวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้ศึกษา พบว่า การตอกย้ำความทรงจำทางสังคมเกี่ยวกับองค์เทพารักษ์ด้วยการเปลี่ยนจากหอดูผีมาเป็นรูปปั้นในศาลเจ้าและอนุสาวรีย์ แม้จะสร้างความเข้าใจที่ดีแก่คนในสังคม สร้างอัตลักษณ์และรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น แต่ความศักดิ์สิทธิ์ขององค์เทพารักษ์ได้เปลี่ยนแปลงไปเกิดการช่วงชิงและขัดแย้งกันมากขึ้นในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสร้างศาลเจ้าและอนุสาวรีย์องค์เทพารักษ์ได้กลายมาเป็นเครื่องมือในการหาเสียงและผลงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเลือกตั้ง ทำให้ความสำคัญของพิธีกรรมที่มีมาถูกลดความสำคัญลง

บทวิจารณ์

1. ภาพรวมของหนังสือ

ความสำคัญและความน่าสนใจของหนังสือเล่มนี้ คือ การใช้กรณีศึกษาเพื่อยืนยันถึงความเข้าใจวัฒนธรรมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปจากคุณค่าที่ดั่งมาอย่างตายตัว มาเป็นพื้นที่ขัดแย้งและช่วงชิงความหมายอย่างซับซ้อน ในประเด็นนี้สอดคล้องกับอภิญา เฟื่องฟูสกุล (2560) ที่ได้เสนอไว้ว่า แนวคิดยุคสมัยใหม่ต้องเผชิญกับความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างอุดมคติกับความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ในยุคแสงสว่างแห่งปัญญาของศตวรรษที่ 18 (Enlightenment) และเป็นมรดกวิธีที่ช่วยให้คนเข้าใจกฎธรรมชาติอันเป็นสากลของโลกและแก่นแกนของ

ธรรมชาติอันเป็นสากลที่แผ่ฝังอยู่ในส่วนลึกของตนเองที่ช่วยจรรโลงศีลธรรม ในหนังสือได้นำเสนอกรณีศึกษาต่างๆ ล้วนสะท้อนนัยความตึงเครียดระหว่างชุมชนท้องถิ่น กับกลุ่มคนภายนอก ภายใต้บริบทของการพัฒนาที่ยังไร้ความเป็นธรรม ทั้งนี้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากการหาประโยชน์จากทุนทางจิตวิญญาณ ดังที่อริญญา ศิริผล (2562) ได้นำเสนอไว้ว่า ทุนทางจิตวิญญาณกับทุนทางศาสนา อาจมีการใช้ซ้อนทับกันอยู่ค่อนข้างมาก ทุนทางจิตวิญญาณมุ่งเน้นกิจกรรมทางจิตวิญญาณที่มีมิติ ประสพการณ์ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถเพิ่มมูลค่า สร้างผลประโยชน์จากความเชื่อและศรัทธาของคนได้ นอกจากนี้ หนังสือยังได้นำเสนอตำนานขององค์เทพารักษ์เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบซึ่งคุณงามความดีขององค์เทพารักษ์แต่ละท่าน เกิดความศรัทธา เชื่อมั่น และรักถิ่นเกิดของตนเองดังที่ นฤพนธ์ ด่วงวิเศษ (2563) ได้นำเสนอไว้ว่า เท้าที่ผ่านมาการฟื้นฟูหรือฟื้นฟู อนุรักษ์ ถิ่นรักษา และสืบทอดวัฒนธรรมจะเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคมที่คนท้องถิ่น คนพื้นเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ และหน่วยงานด้านวัฒนธรรมเข้ามามีบทบาทสำคัญในการปลูกจิตสำนึกและธรรมาภิบาลให้สังคมและหน่วยงานของรัฐเห็นคล้อยตามและให้การสนับสนุนโดยมุ่งหวังที่จะทำให้ “วัฒนธรรม” ที่กำลังเลือนหายหรือเสื่อมสภาพ กลับมามีชีวิตใหม่ การเคลื่อนไหวดังกล่าว เหมือนจะเป็นการตอบโต้และวิจารณ์การพัฒนาสมัยใหม่ที่เข้ามาคุกคามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น ซึ่งเป็นคนที่ได้รับผลกระทบจากจากความเจริญและปรับตัวไม่ทันกับการดำรงชีวิตในระบบทุนนิยม เส้นทางการรื้อฟื้นวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นการทวนกระแสการพัฒนาเป็นการย้อนกลับไปหารากเหง้าและจารีตประเพณีในอดีต ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งแยก “วัฒนธรรม” ออกจาก “ความทันสมัย” ในลักษณะคู่ตรงข้าม แต่ทั้งสองสิ่งสามารถสร้างคุณค่า มูลค่า และผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นได้เช่นเดียวกัน

2. จุดเด่น

ประเด็นที่หนึ่ง การเล่าประวัติขององค์เทพารักษ์แต่ละท่านที่ถูกเชื่อมโยงกันในแต่ละพื้นที่ที่มีความเชื่อเหมือนกัน ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีเรื่องเล่าตำนานแตกต่างกันแต่ก็จะมาจบในสถานที่เหมือนกัน เช่น ตำนานเจ้าหลวงคำแดงบางตำนานเล่าว่า เนื้อทรายที่เจ้าหลวงคำแดงตามไปเทวดาบุตรได้จำแลงกายลงมา บางก็บอกว่า

นางอินเหลาที่เป็นยักษ์เฝ้าถ้ำหลวงเชียงดาวจำแลงกายมา แต่ท้ายที่สุดตำนานก็ไปจบที่เดียวกัน คือ ถ้ำหลวงเชียงดาว ทำให้ผู้อ่านได้วิเคราะห์ข้อเท็จจริงจากตำนานตลอดจนเพลินเพลินไปกับการอ่าน

ประเด็นที่สอง การสอดแทรกข้อคิดคติธรรมจากเรื่องเล่าตำนานขององค์เทพารักษ์ เช่น การสู้รบของเจ้าพ่อขอมือเหล็กที่ต่อสู้กับกองทัพทหารพม่าที่มียี่ดดินแดน ท่านได้ต่อสู้ผู้เดียวด้วยดาบสองมือเป็นเวลาหลายวันจนท่านอ่อนแรงและเสียชีวิตลง โดยมือทั้งสองของท่านถือดาบอย่างสง่างาม เป็นขณะที่สวยงามถึงจะแลกด้วยการสละชีวิตแสดงให้เห็น ถึงการมีความมานะพยายาม การเสียสละต่อส่วนร่วม การรักษาดินบ้านเมือง เมื่อผู้อ่านได้อ่านจะได้ข้อคิดแฝงจากตำนานไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ประเด็นที่สาม การเล่าถึงวัฒนธรรมประเพณีของชาวล้านนาที่มีต่อองค์เทพารักษ์ แต่ก่อนเป็นการเลี้ยงผี มีการเซ่นไหว้ต่างๆ ซึ่งเป็นพิธีแบบปิด แต่ปัจจุบันได้มีงานเลี้ยงรื่นเริงต่างๆ เพิ่มขึ้นมาเช่น งานเลี้ยงสมโภชอนุสาวรีย์ จะมีการสืบทอดหมู่บ้าน ซอพื้นเมือง รำวงย้อนยุค ทำให้ผู้อ่านได้รู้ตระหนักถึงวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาแต่อดีตและช่วยกันอนุรักษ์ไว้

ประเด็นที่สี่ การใช้ภาษาที่ใช้เล่าเข้าใจได้ง่าย มีการใช้ภาษาสื่อผ่านอารมณ์ให้ผู้อ่านเห็นตรงกับประเด็นที่ต้องการจะสื่อสาร เช่น การช่วงชิงและความขัดแย้งกันมากขึ้นในกลุ่มของผู้คนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพได้จริงว่าเกิดความขัดแย้งกันเพื่อแย่งผลประโยชน์

3. จุดด้อย

ประเด็นที่หนึ่ง ได้กล่าวถึงเป็นประเด็นการที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามาแทรกแซงในการสร้างรูปปั้นศาลเจ้าและอนุสาวรีย์ เพื่อหวังผลประโยชน์ในด้านของรายได้ที่ได้จากความศรัทธาของผู้คนที่มากราบไหว้และซื้อวัตถุมงคลเพียงอย่างเดียวในการสร้างอนุสาวรีย์ อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่า องค์การบริหารท้องถิ่นเพื่อต้องการให้หวังรายได้หรือผลประโยชน์เพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้มีการบอกจุดประสงค์ในด้านบวกที่องค์การบริหารท้องถิ่น ต้องการสร้างรูปปั้นศาลเจ้าหรืออนุสาวรีย์ขึ้นมา เล่าเพียงผลลัพธ์ว่าหลังจากการสร้างเสร็จจากพื้นที่เป็นป่าดง

เป็นพื้นที่ปิดกลายมาเป็นพื้นที่นั้นเป็นสาธารณะ และผู้คนสามารถสัมผัสรับรู้ถึงความ เป็นรูปธรรมขององค์เทพารักษ์ หลังจากนั้นจึงมีรายได้ที่เกิดจากความศรัทธาของผู้คนร่วมบริจาคทำนุบำรุงสถานที่แห่งนั้น

ประเด็นที่สอง การนำเสนอเรื่องราวเข้าไปซ้ำในแต่ละบท โดยเน้นการ ชวนชิงผลประโยชน์และความขัดแย้งของหน่วยงานและผู้คนในชุมชนในมุมมอง ของผู้เขียนมากขึ้นไป ไม่ปรากฏเหตุผลหรือข้อมูลของฝ่ายที่ขัดแย้งหรือมีส่วนได้ ส่วนเสีย แต่ถ้าเพิ่มเติมในส่วนนี้จะทำให้ผู้อ่านเห็นปัญหาหรือแนวทางที่เพื่อที่จะ ตัดสินใจได้เอง ส่วนนี้ทำให้เนื้อหาซ้ำเดิม นอกจากนั้น ควรมีการเพิ่มเติมวัฒนธรรม ประเพณีในการปฏิบัติในการเช่นไหว้รูปปั้นศาลเจ้าและอนุสาวรีย์และจะทำให้ หนังสือมีความน่าสนใจมากกว่านี้

บทสรุป

จากการเปลี่ยนแปลงจากหอผีมาเป็นรูปปั้นศาลเจ้าและอนุสาวรีย์จากพื้นที่ ปิดกลายมาเป็นพื้นที่สามัญมากขึ้น ทำให้เกิดการชวนชิงและการขัดแย้งของหน่วยงาน องค์การบริหารท้องถิ่นและผู้คนในชุมชน แต่หากมองอีกมุมกลับเป็นเรื่องที่ดี เพราะทำให้เยาวชนรุ่นหลังได้เห็นสัมผัสและเชิดชูคุณงามความดีขององค์เทพารักษ์ จากการได้เห็นรูปปั้น เป็นที่พึงพาทางใจของคนในทุกวัยภาค เดือนร้อนที่ต้องการ กำลังใจ เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในหมู่บ้านให้มาทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจน เป็นสิ่งที่ทำให้คนเกรงกลัวต่อบาปบุญคุณโทษ ถ้าหากมองข้ามเรื่องการชวนชิงและ การขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ในการสร้างรูปปั้นศาลเจ้าและอนุสาวรีย์นั้นเป็นสิ่งที่ สร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอวีรกรรม การปกป้องแผ่นดินขององค์เทพารักษ์แต่ละท่านที่มีความรักชาติบ้านเมือง ทำให้ ผู้อ่านตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และรักหวงแหนแผ่นดินของไทยเรามากขึ้น เพราะบรรพบุรุษของเราอุปถัมภ์มาได้ด้วยหยาดเหงื่อและการแลกด้วยชีวิต ประกอบกับคุณธรรมที่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น เจ้าพ่อ ข้อมือเหล็ก ท่านมีความพยายามอดสาหะ สามารถชนะกองทัพทหารพม่าได้ ซึ่งความ สำเร็จนั้นไม่ได้มาโดยง่าย หากไม่ได้มีรักชาติ เสียสละ และลงมือทำอย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

- นฤพล ดำรงวิเศษ. (2563). ทบทวนแนวคิดทฤษฎีการรื้อฟื้นวัฒนธรรมท้องถิ่น.
วารสารมานุษยวิทยา ศูนย์มานุษยวิทยาสิริธ, 3(1), 38-75.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2560). เทพารักษ์ล้านนา :จากหอผีสู่รูปปั้นศาลเจ้าแล
อนุสาวรีย์. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2561). อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบ
แนวคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรัญญา ศิริผล. (2562). ปฏิบัติการศาสนา ทุนจิตวิญญาณกับการเมือง
วัฒนธรรมจีนในชายแดนไทยภาคเหนือ. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยและบริการ
วิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.